

Nr 453

Av herr **Eliasson** i Stockholm, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 93, angående vissa följdfrågor i anledning av skolstyrelse-reformen m. m.

På det hela taget har under de sista decennierna en fast praxis utbildats beträffande gränsen mellan det område, som tillhör Konungs och riksdags gemensamma lagstiftningsmakt, och det område, som anses falla under Konungens ekonomiska lagstiftningsmakt. De tidigare stridigheterna mellan riksdagen och regeringen på denna punkt har sålunda upphört. Detta förhållande bör dock icke föranleda att icke tillbörlig uppmärksamhet ägnas åt frågan. Praktisk betydelse har gränsdragningen icke minst därigenom att det beträffande lagstiftning fordras samstämmiga beslut av riksdagens båda kamrar. Därtill kommer att lagrådets yttrande skall inhämtas, därest fråga är om allmän civil- eller kriminallag.

Det här angivna spörsmålet har aktualiserats i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 93 angående vissa följdfrågor i anledning av skolstyrelse-reformen m. m. I propositionen hemställes bl. a. om bemyndigande för Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad föredragande departementschefen i propositionen förordat meddela bestämmelser angående allmän skolplikt. Bestämmelser i detta ämne har tidigare varit intagna i folkskolestadgan, en författning utfärdad av Kungl. Maj:t ensam, om ock efter riksdagens hörande. Propositionens förslag innebär sålunda i denna del intet annat än att skolpliktsreglerna skall bibehålla sin hittillsvarande konstitutionella kvalitet.

Emellertid finnes anledning att i detta läge, då reglerna om skolplikt brytes ut och sammanföres i en särskild författning, närmare överväga huruvida icke dessa bestämmelser bör erhålla lags natur. Det kan i detta sammanhang erinras om att det tidigare vid åtskilliga tillfällen ifrågasatts huruvida icke vissa regler i folkskolestadgan borde givas lags form (notiser härom återfinnes i Herlitz: Om lagstiftning t. ex. sid. 520 och 543—544). De önskemål, som tidigare framförts i sådant hänseende, har visserligen främst grundats därpå, att folkskolestadgan innehöll föreskrifter, som uppfattades såsom varande av kommunallags natur. Det kan också anmärkas, att denna kritik småningom lett därhän, att kommunernas skyldigheter med avseende å skolväsendet numera givits lags natur.

Tydligt är emellertid, att även de grundläggande reglerna om skolplikt är av det slag, att de bör antagas av Konung och riksdag gemensamt i lags

form. Övriga motsvarande bestämmelser, varigenom liknande skyldigheter lägges på medborgarna, har regelmässigt under senare decennier införts i lagar. Detta är fallet t. ex. beträffande sådana medborgerliga plikter som värnplikt, tjänsteplikt och civilförsvarsplikt. På det medicinska området finnes regler, vilka ålägger medborgarna att underkasta sig allehanda ingrepp, t. ex. ympningskyldighet etc. Annat har icke ifrågasatts än att dessa regler skall inflyta i lagar.

Mot angiven bakgrund synes det uppenbart, att bestämmelser av så ingripande art för både barn och föräldrar som skolpliktsreglerna bör vara lagregler. Det ter sig också anmärkningsvärt att, medan reglerna om de psykiskt efterblivna barnens särskoleplikt reglerats i lagform (lagen den 4 juni 1954 om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna), motsvarande bestämmelser för normalt utvecklade barn skall vara av annan konstitutionell kvalitet, oaktat även för dessa senares del stadgas om tvångsmedel — i sista hand hämtning genom polismyndighetens försorg — för att framtvunga skolskyldighetens fullgörande.

Det kan under angivna omständigheter icke råda någon tvekan om att bestämmelserna om skolplikten bör intagas i lag stiftad av Konung och riksdag gemensamt.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,
att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga förslag till
lag om skolplikt.

Stockholm den 28 mars 1958

Lennart Eliasson